

Sygn. akt III AUa 1788/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSO del. Katarzyna Antoniewicz
Protokolant:	stażysta Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2015 r. w Gdańsku

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji M. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt IV U 763/14

oddala apelację.

III AUa 1788/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2014 r. (o numerze: (...)) ZUS Oddział w T. – powołując się na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.) oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, ze zm.) – odmówił ubezpieczonemu M. S. przyznania prawa do emerytury.

Uzasadniając powyższe rozstrzygnięcie organ rentowy wskazał, że przyczyną odmowy przyznania prawa do emerytury jest to, że ubezpieczony nie udokumentował co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. Jednocześnie ZUS Oddział w T. wyjaśnił, że do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczono M. S. okres odbywania służby wojskowej – od dnia 24 kwietnia 1971 r. do dnia 13

kwietnia 1973 r. Ogółem organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach – okres wynoszący łącznie 14 lat, 5 miesięcy i 13 dni.

M. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji. Ubezpieczony zaskarżył rozstrzygnięcie wydane przez organ rentowy - w całości, zarzucając zaskarżonej decyzji naruszenie prawa materialnego, a mianowicie – art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z §1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wskazując na powyższy zarzut M. S. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym – z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczony wskazał, że w okresie od dnia 3 kwietnia 1975 r. do dnia 31 sierpnia 1977 r., kiedy to był zatrudniony w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. na stanowisku specjalisty ds. zaopatrzenia, wykonywał pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w dziale IV, poz. 40 wykazu A – załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Organ rentowy złożył odpowiedź na powyższe odwołanie, w której podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i jednocześnie wniósł o oddalenie odwołania.

W toku rozprawy, jaka miała miejsce w niniejszej sprawie przed Sądem Okręgowym, każda ze stron podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w przedmiotowym sporze, przy czym radca prawny, której ubezpieczony udzielił pełnomocnictwa procesowego, wniosła i wywodziła jak w odwołaniu wniesionym przez swojego mandanta i dodatkowo złożyła wniosek o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Toruniu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn. akt IV U 763/14, oddalił odwołanie.

Swe orzeczenie Sąd pierwszej instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Ubezpieczony M. S. urodził się w dniu (...) Wyżej wymieniony ukończył obniżony wiek emerytalny wynoszący 60 lat – (...) Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Sumaryczny staż ubezpieczeniowy M. S. – obliczony według stanu na dzień wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, ze zm.), tj. na 1 stycznia 1999 r., wynosi 25 lat, 0 miesięcy i 0 dni (w tym 19 lat, 0 miesięcy i 8 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 12 dni okresów nieskładkowych oraz 5 lat, 10 miesięcy i 10 dni okresów uzupełniających – przyjętych do stażu ubezpieczeniowego w celu uzupełnienia tego stażu do wymaganych 25 lat).

Sąd pierwszej instancji ustalił, i w okresach: od dnia 19 października 1970 r. do dnia 2 kwietnia 1975 r. oraz od dnia 2 listopada 1988 r. aż do dnia dzisiejszego M. S. jest zatrudniony w ramach stosunku pracy w Zakładach (...) S.A. w B.. W okresie przed 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie korzystał z urlopów bezpłatnych. W okresie po 14 listopada 1991 r. a przed 1 stycznia 1999 r. M. S. nie wykonywał pracy z powodu choroby (otrzymując z tego tytułu świadczenia pieniężne – takie jak wynagrodzenie tzw. chorobowe) – w dniach: od 11 lutego 1992 r. do 19 lutego 1992 r., od 24 sierpnia 1992 r. do 31 sierpnia 1992 r., od 1 września 1992 r. do 2 września 1992 r., od 26 stycznia 1994 r. do 29 stycznia 1994 r., od 31 stycznia 1994 r. do 4 lutego 1994 r., od 15 grudnia 1995 r. do 18 grudnia 1995 r., od 26 marca 1997 r. do 31 marca 1997 r. oraz od 25 marca 1998 r. do 28 marca 1998 r. Będąc zatrudnionym u wskazanego wyżej pracodawcy ubezpieczony wykonywał – stale i w pełnym wymiarze czasu – pracę w warunkach szczególnych w następujących okresach i na następujących stanowiskach:

- od dnia 19 października 1970 r. do dnia 20 kwietnia 1971 r., kiedy to był zatrudniony na stanowisku brakarza, zajmując się kontrolą międzyoperacyjną i kontrolą jakości wyrobów wytwarzanych na wydziale produkcji;
- od dnia 2 maja 1973 r. do dnia 2 kwietnia 1975 r., kiedy to był zatrudniony na stanowisku brakarza, na którym zajmował się kontrolą międzyoperacyjną i kontrolą jakości wyrobów wytwarzanych na wydziale produkcji;

- od dnia 2 listopada 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., kiedy to był zatrudniony na stanowisku kontrolera jakości, na którym zajmował się kontrolą międzyoperacyjną i kontrolą jakości wyrobów wytwarzanych na wydziale produkcji.

W okresie zatrudnienia u wymienionego wyżej pracodawcy M. S. odbywał zasadniczą służbę wojskową – od dnia 24 kwietnia 1971 r. do dnia 13 kwietnia 1973r.

W okresie od dnia 3 kwietnia 1975 r. do dnia 27 października 1979 r. M. S. był zatrudniony w ramach stosunku pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. – na stanowiskach:

- specjalisty ds. zaopatrzenia - od dnia 3 kwietnia 1975 r. do dnia 31 sierpnia 1977 r.;
- zastępcy kierownika (...) G. – od dnia 1 września 1977 r. do dnia 30 września 1978 r.;
- kierownika (...) S. – od dnia 1 października 1978 r. do dnia 27 października 1979 r.

Sąd Okręgowy ustalił, iż jako specjalista ds. zaopatrzenia ubezpieczony zajmował się środkami ochrony roślin, pracując w D. (...). W tym dziale M. S. zajmował się chemizacją, zakupem olejów, smarów, farb. Praca ubezpieczonego w D. (...) polegała na zbieraniu i zakupach środków ochrony roślin, środków chwastobójczych i owadobójczych, nawozów sztucznych, zakupach wapna do bielenia obór, a także farb i lakierów, rozpuszczalników, kwasu siarkowego. Do pracy M. S. używał pojazdu dostawczego marki Ż. albo samochodu osobowego marki S., którymi jeździł do hurtowni i sklepów po zakup wymienionych wyżej materiałów oraz środków ochrony roślin. Po dokonaniu zakupu ubezpieczony ładował zakupione materiały i środki na samochód, a następnie przywoził je do magazynu centralnego w B., gdzie uczestniczył w ich rozładunku. Później M. S. rozwoził te materiały i środki ochrony roślin do poszczególnych zakładów, których było siedem. Były to zakłady m. in. w M., G., B., Z., P. i S.. Ponadto M. S. zajmował się zaopatrzeniem w zakresie oleju paliwowego. W sezonie zimowym ubezpieczony również wykonywał prace związane z zakupem, załadunkiem i rozładunkiem oraz transportem paliw, farb, rozpuszczalników, wapna, a także środków chemicznych innego typu. M. S. nie wykonywał pracy robotnika magazynowego ani magazyniera – na tym stanowisku (tj. jako magazynier) został z czasem zatrudniony inny pracownik. Będąc zatrudnionym u wymienionego wyżej pracodawcy ubezpieczony współpracował m. in. z M. R. (zatrudnionym tam w latach: 1975-1981, początkowo jako zastępca kierownika, a następnie – jako specjalista ds. mechanizacji i chemizacji) oraz z I. Z. (który pracował u tego samego pracodawcy co ubezpieczony – w latach: 1975-1988, w charakterze kierownika magazynu centralnego).

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż M. S. w przeszłości już kilkakrotnie występował do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę – z tym, że za każdym razem odmawiano mu prawa do tego świadczenia. Pismem z dnia 16 kwietnia 2014 r. ubezpieczony zwrócił się do ZUS Oddziału w T. o ponowne zweryfikowanie jego sprawy, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. (sygn. akt: II UZP 6/13). Rozpoznawszy powyższy wniosek organ rentowy wydał decyzję z dnia 25 kwietnia 2014 r. (o numerze: (...)), na mocy której odmówił M. S. prawa do emerytury – wskazując, że ubezpieczony nie udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o zeznania świadków: M. R. i I. Z., przesłuchanie ubezpieczonego w charakterze strony oraz na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, znajdujących się w aktach emerytalnych dotyczących M. S., prowadzonych przez ZUS Oddział w T.. Sąd pierwszej instancji dał w większości wiary powołanym wyżej dowodom – za wyjątkiem świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych przez Kółko Rolnicze w B. i Kółko Rolnicze w G. (str. 11-13 akt emerytalnych, plik II), którym odmówił waloru wiarygodności, albowiem zatrudnienie na stanowiskach, o których mowa w tych dokumentach nie stanowi pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.). O kwestii tej będzie szerzej mowa w dalszej części niniejszego

uzasadnienia. W pozostałym zakresie Sąd orzekający w pierwszej instancji dał wiarę wszystkim powołanym wyżej dowodom, jako że były one jasne, logiczne i zrozumiałe oraz wzajemnie się uzupełniały, tworząc łącznie spójną całość.

Odwołanie wniesione przez ubezpieczonego jest bezzasadne i jako takie podlega w całości oddaleniu.

Sąd pierwszej instancji wskazał jako sporną w niniejszej sprawie kwestię, legitymowania się przez M. S. co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (na dzień 1 stycznia 1999 r.), wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a co za tym idzie – czy wyżej wymienionemu przysługuje prawo do tzw. wcześniejszej emerytury.

Wskazać należy, iż w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, pozwany organ rentowy nie negował, że ubezpieczony spełnia takie warunki determinujące ustalenie prawa do wspomnianego wyżej świadczenia, jak ukończenie obniżonego wieku emerytalnego (tj. 60 lat), brak członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz wykazanie co najmniej 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających – według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. Przedmiotem sporu w sprawie było natomiast – jak już wyżej wskazano - to, czy ubezpieczony legitymuje się wymaganym przez przepisy, co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który to warunek jest niezbędny do nabycia prawa do wymienionego wyżej świadczenia emerytalnego.

Następnie, jako podstawę prawną swego rozstrzygnięcia, Sąd pierwszej instancji wskazał w pierwszym rzędzie na treść ogólnego przepisu regulującego przyznawanie prawa do emerytury osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. Zgodnie z generalnym przepisem, tzn. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, ze zm.), nazywanej w dalszej części niniejszego uzasadnienia „ustawą emerytalną” -ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Natomiast z przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej zdaniem Sądu Okręgowego wynika, że emerytura przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. po osiągnięciu – co najmniej 60 lat dla mężczyzny, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 1 stycznia 1999 r. – por. art. 196 ustawy emerytalnej) spełniał łącznie następujące warunki: miał co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy (w przypadku mężczyzny); miał co najmniej 15-letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w ramach stosunku pracy, wymagany przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, ze zm.); nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W przedmiocie określenia wymaganego wieku emerytalnego, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków na podstawie których przysługuje ubezpieczonemu prawo do tzw. wcześniejszej emerytury przepis art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej odsyła do „przepisów dotychczasowych”. Stosowne regulacje – stanowiące obecnie obowiązujące prawo - zawarte są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, ze zm.).

Stosowne wykazy rodzajów prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zostały zawarte w wykazach „A” i „B” stanowiących załączniki do wspomnianego wyżej rozporządzenia. W przepisie §1 ust. 2 i 3 rozporządzenia w zakresie sprecyzowania stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, znajduje się odesłanie do odpowiednich przepisów resortowych (ustalonych przez właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze). Należy jednakże zauważyć, iż uściślenia dokonane przez właściwych ministrów (kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze), polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach, pełnią w obecnym stanie prawnym wyłącznie funkcję informacyjną i porządkującą. Nie jest dopuszczalne bowiem zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki

„wykonywania pracy w szczególnych warunkach” przesądza świadczenie pracy wymienionej w załącznikach „A” i „B” do rozporządzenia, które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego - niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana (por. T. Bińczycka – Majewska, OSP z 2002 r., nr 4, poz. 48 - t. 2, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 r., sygn. akt: III RN 25/99).

W myśl przepisu §2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do tzw. wcześniejszej emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pod pojęciem pracy wykonywanej stale należy rozumieć pracę wykonywaną na danym stanowisku pracy, zgodnie z rozkładem czasu pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustalonym dla danego stanowiska. W związku z powyższym nie będzie uznawana za takie zatrudnienie - praca wykonywana np. w połowie wymiaru czasu pracy lub tylko kilka lub kilkanaście dni w miesiącu. W wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r. (sygn. akt: II UK 21/10, LEX nr 619638) Sąd Najwyższy stwierdził, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Sąd Okręgowy w pełni podziela zaprezentowane wyżej stanowisko Sądu Najwyższego.

Należy także zwrócić uwagę na treść przepisu §19 ust. 1 rozporządzenia, który stanowi, iż przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w §2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Zgodnie zaś z przepisem §19 ust. 2 tego samego rozporządzenia -prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r., nr 13, poz. 86 i z 1981 r., nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w §4. Przepisy te mają znaczenie w sytuacji pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., co miało miejsce w niniejszej sprawie, gdyż ubezpieczony świadczył pracę w szczególnych warunkach już od pierwszej połowy lat 70-tych ubiegłego wieku.

W przedmiotowej sprawie zasadne jest przytoczenie treści przepisu §2 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z którym okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Jednakże w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody. Postępowanie administracyjne przed ZUS w sprawie przyznania prawa do emerytury z chwilą wniesienia odwołania przekształca się bowiem w postępowanie sądowe, w którym nie obowiązują już ograniczenia dowodowe do których stosowania zobowiązany jest organ rentowy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszego sporu sądowego Sąd pierwszej instancji stwierdził, że wszechstronna i wnikliwa analiza całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy prowadzi do wniosku, iż M. S. nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (biorąc pod uwagę stan na dzień 1 stycznia 1999 r.). Do stażu pracy w szczególnych warunkach podlegającego uwzględnieniu przy badaniu spełnienia przesłanek, od których uzależnione jest ustalenie prawa do emerytury, o której mowa w przepisie art. 184 ustawy emerytalnej (to znaczy pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w okresie przed wejściem w życie przepisów aktualnie obowiązującej ustawy emerytalnej), należy zaliczyć ubezpieczonemu następujące okresy:

- od dnia 19 października 1970 r. do dnia 20 kwietnia 1971 r. (czyli łącznie 6 miesięcy i 3 dni) – praca w Zakładach (...) S. A. w B., na stanowisku brakarza;

- od dnia 24 kwietnia 1971 r. do dnia 13 kwietnia 1973 r. (czyli łącznie 1 rok, 11 miesięcy i 20 dni) – okres odbywania zasadniczej służby wojskowej w czasie pozostawania ubezpieczonego w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy w Zakładach (...) S. A. w B.;
- od dnia 2 maja 1973 r. do dnia 2 kwietnia 1975 r. (czyli łącznie 1 rok, 11 miesięcy i 1 dzień) – praca w Zakładach (...) S. A. w B., na stanowisku brakarza;
- od dnia 2 listopada 1988 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., z wyłączeniem okresów, w których ubezpieczony pobierał świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – w dniach: 11-19 lutego 1992 r., 24-31 sierpnia 1992 r., 1-2 września 1992 r., 26-29 stycznia 1994 r., 31 stycznia - 4 lutego 1994 r., 15-18 grudnia 1995 r., 26-31 marca 1997 r. oraz 25-28 marca 1998 r. (to znaczy 10 lat, 1 miesiąc i 29 dni – 42 dni niewykonywania pracy z powodu choroby = 10 lat i 17 dni) – praca w Zakładach (...) S. A. w B., na stanowisku kontrolera jakości.

Gwoli wyjaśnienia należy dodać, że okres odbywania zasadniczej służby wojskowej podlegał zaliczeniu do stażu pracy M. S. w szczególnych warunkach – ze względu na fakt, że w realiach niniejszej sprawy zostały spełnione przesłanki określone w art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (w brzmieniu obowiązującym w okresie, w którym ubezpieczony służył w wojsku); por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt: II UZP 6/13 (OSNP z 2014 r., nr 3, poz. 42; LEX nr 1385939). Z drugiej strony - nie ma podstaw normatywnych do zaliczenia do stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach okresów „przerw” między zakończeniem wykonywania pracy a rozpoczęciem służby w wojsku oraz między zakończeniem odbywania służby wojskowej a powrotem do pracy u dotychczasowego pracodawcy. Wobec powyższego Sąd nie mógł uwzględnić do stażu pracy M. S. w szczególnych warunkach – okresów takich „przerw”, przypadających w dniach: 21-23 kwietnia 1971 r. oraz 14 kwietnia – 1 maja 1973 r. (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt: III AUa 1336/04, OSA z 2006 r., nr 5, poz. 14; LEX nr 175549). Natomiast w trzech wskazanych wyżej okresach zatrudnienia w Zakładach (...) S. A. w B. (punkty: 1., 3. i 4. powyższego zestawienia) M. S. wykonywał pracę odpowiadającą zatrudnieniu, o którym mowa w dziale XIV („Prace różne”), poz. 24 („Kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”) wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.). Z kolei stanowiska pracy, jakie ubezpieczony zajmował we wskazanych wyżej okresach, odpowiadają stanowisku wymienionemu w dziale XIV, poz. 24, punkt 1 („stanowiska pracy, na których prace wykonywane są w warunkach szczególnych – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy stanowisku wymienionym w wykazie”) wykazu stanowisk pracy w warunkach szczególnych, będącego załącznikiem nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 29 czerwca 1985 r., Nr 1-3, poz. 1). Należy wyjaśnić, że od wskazanych wyżej okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd był zobligowany odjąć okresy nieskładkowe w postaci przypadających po dniu 14 listopada 1991 r. (a przed dniem 1 stycznia 1999 r.) okresów niewykonywania pracy, za które M. S. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – ze względu na regulację prawną zawartą w przepisie art. 32 ust. 1a punkt 1 ustawy emerytalnej. Jednocześnie trzeba dodać, że tutejszy Sąd Okręgowy nie podziela poglądów wyrażanych w części orzecznictwa (np. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 stycznia 2014 r., sygn. akt: III AUa 564/13; LEX nr 1422362), jakoby wskazany wyżej przepis miał nie dotyczyć ubezpieczonych, którzy wykazali co najmniej 15-letni staż pracy w szczególnych warunkach według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r., starających się o ustalenie prawa do emerytury, o której mowa w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Nie wchodząc zbyt głęboko w teoretyczne kwestie o charakterze dogmatycznoprawnym warto powiedzieć, że stanowisko judykatury, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, zakłada istnienie swojego rodzaju „prawa tymczasowego”, które winno podlegać ochronie prawnej. Należy wszakże zwrócić uwagę na fakt, że pojęcie „prawa tymczasowego” – co do swojej istoty

tożsame z ekspektatywą prawa – jest charakterystyczne dla prawa cywilnego i jako takie nie powinno być przenoszone na obszar prawa ubezpieczeń społecznych, albowiem ta dziedzina prawa cechuje się całym szeregiem odrębności w stosunku do innych gałęzi prawa, w tym takich jak prawo cywilne. Jak bowiem podkreśla się w piśmiennictwie – ekspektatywa (w prawie cywilnym) to oczekiwanie prawne – prawo podmiotowe „tymczasowe”, którego treścią jest przygotowanie i zabezpieczenie ostatecznego nabycia określonego prawa podmiotowego (analogicznie to pojęcie ujął np. Julian Jezioro, [w:] Urszula Kalina-Prasznic (red.), Bogusław Banaszak, Dariusz Batorski, Marek Bojarski, Włodzimierz Gromski, Andrzej Huchla, Jerzy Jacyszyn, Julian Jezioro, Jan Jeżewski, Tadeusz Kuczyński, Maciej Lis, Andrzej Pakuła, Helena Pławucka, Artur Preisner, Encyklopedia Prawa, wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 1999, s. 152). Należy wszakże zauważyć, że w prawie ubezpieczeń społecznych nie występuje (przynajmniej co do zasady) pojęcie prawa podmiotowego sensu stricto, wobec czego nie sposób jest również mówić o tymczasowym prawie podmiotowym czy też o ekspektatywie prawa. W szczególności warto nadmienić, że gdyby stanowisko wyrażane przez część judykatury (np. przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w przywoływanym wyżej wyroku) było zasadne, to sąd ubezpieczeń społecznych winien ustalać np. prawo do emerytury niejako „na przyszłość” (pod warunkiem zawieszającym) – w sytuacji, kiedy ubezpieczony – składając odwołanie od odmownej decyzji organu rentowego – spełnia jedynie część warunków, od których uzależnione jest ustalenie prawa do dochodzonego przezeń świadczenia; tymczasem w sytuacji takiej sąd nie ustala prawa podmiotowego tymczasowego, lecz po prostu odwołanie oddala. Tak więc należy uznać, że w prawie ubezpieczeń społecznych prawa tymczasowe (jeśli w ogóle można mówić w tym przypadku o takim pojęciu) co do zasady nie podlegają ochronie prawnej – chronione są dopiero prawa „ostateczne”, tzn. prawa do świadczeń, które ubezpieczony już nabył, uprzednio spełniwszy wszystkie ustawowe warunki nabycia prawa do danego świadczenia. W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu Okręgowego należy uznać, że przepis art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie może mieć zastosowania jedynie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli „ostateczne” prawo do emerytury (tzn. spełnili wszystkie warunki, od których uzależnione jest nabycie prawa do przedmiotowego świadczenia) przed dniem wejścia tego przepisu w życie, tj. przed 1 lipca 2004 r. (albowiem w przeciwnym przypadku mogłoby dojść do naruszenia konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych), natomiast nie ma przeszkód, aby ów przepis stosować w odniesieniu do pozostałych ubezpieczonych, w tym – w stosunku do M. S., który według stanu na dzień wprowadzenia art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej w życie nie mógł jeszcze nabyć prawa do emerytury, albowiem np. nie spełniał wymogu wieku emerytalnego.

Niezależnie od powyższych rozważań należy wszakże stwierdzić, że nawet gdyby zaliczyć M. S. do stażu pracy w szczególnych warunkach - 42 dni niewykonywania pracy z powodu choroby – w okresach, o których mowa w załączniku do świadectwa pracy widniejącym na str. 25 akt emerytalnych (plik I), to ubezpieczony i tak nie legitymowałby się wymaganym przez przepisy, co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia. Do stażu pracy w szczególnych warunkach nie można bowiem zaliczyć ubezpieczonemu okresu jego zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. – na stanowisku specjalisty ds. zaopatrzenia, albowiem praca ta nie odpowiada (jeśli chodzi o rodzaj wykonywanych obowiązków pracowniczych) żadnemu z rodzajów zatrudnienia w szczególnych warunkach enumeratywnie wymienionych w wykazie A, będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego [...]. W szczególności należy powiedzieć, że praca jaką ubezpieczony wykonywał w okresie objętym sporem, nie może zostać zakwalifikowana jako zatrudnienie tożsame z tym, o którym mowa w dziale IV ([Prace] „W chemii”), poz. 40 („Prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych”) wykazu A – załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów (na którą to podstawę prawną powoływał się M. S. w toku postępowania sądowego w niniejszej sprawie). Powyższa okoliczność wynika z tego, że w spornym okresie ubezpieczony nie był zatrudniony na stanowisku magazyniera, lecz – specjalisty ds. zaopatrzenia, a więc pracował w innym charakterze niż zatrudnienie w szczególnych warunkach, cechujące pracę magazyniera zajmującego się surowcami, półproduktami i wyrobami gotowymi, o których mowa w cytowanym wyżej dziale i punkcie wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów. Praca specjalisty ds. zaopatrzenia nie figuruje także w dziale X ([Prace] „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym”) wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w postanowieniach działu IV, poz. 40 oraz działu X wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach (części A i B), będącego załącznikiem nr 1 do zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej

z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. Ministerstwa Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 4 listopada 1988 r., Nr 2, poz. 4) brak jest stanowiska specjalisty ds. zaopatrzenia (czy też analogicznego – takiego jak np. zaopatrzeniowiec itp.). Stanowiska, na którym pracował ubezpieczony, nie można utożsamiać ze stanowiskiem robotnika magazynowego, o którym mowa w wymienionym wyżej zarządzeniu resortowym, albowiem M. S. podczas wykonywania obowiązków pracowniczych nie przebywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w magazynie (tak jak to czyni robotnik magazynowy). Takiego stanowiska (tj. specjalisty ds. zaopatrzenia) nie ma wymienionego również w postanowieniach działu IV, poz. 40 oraz działu X wykazu stanowisk pracy w szczególnych warunkach – załącznika do uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku (...), K. i Organizacji Rolniczych z dnia 14 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych (publ.: Informator Krajowego Związku (...)) z 1983 r., Nr 6, poz. 18). Co prawda wskazane wyżej akty wykonawcze w aktualnym stanie prawnym nie stanowią źródeł prawa powszechnie obowiązującego, niemniej jednak – jak wskazuje się w judykaturze – akty te mają charakter porządkujący, techniczny, zaś brak danego stanowiska w wykazie stanowisk pracy w szczególnych warunkach będącym załącznikiem do danego zarządzenia resortowego wydanego przez właściwego ministra, kierownika urzędu centralnego czy centralny związek spółdzielczy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, na podstawie delegacji wynikającej z przepisu §1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego [...] – może stwarzać domniemanie faktyczne, że zatrudnienie na takim stanowisku nie stanowi pracy w szczególnych warunkach uprawniającej do emerytury, o której mowa w przepisie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (takie samo stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 2010 r., sygn. akt: II UK 218/09; LEX nr 590247).

Reasumując powyższe rozważania należy powiedzieć, że w ocenie Sądu pierwszej instancji stan faktyczny, jaki wystąpił w niniejszej sprawie, nie dawał podstaw do wzruszenia wskazanego wyżej domniemania faktycznego. W szczególności trzeba zauważyć, że ubezpieczony zajmował się pracami magazynowymi jedynie w niepełnym wymiarze czasu pracy, bo jeśli nawet zawoził czy też wywoził z magazynu substancje toksyczne, takie jak np. środki ochrony roślin, to nie miało to miejsca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy M. S.. Pracami magazynowymi jako takimi (por. dział IV, poz. 40 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego [...]) zajmował się już magazynier (oprócz tego w Spółdzielni Kółek Rolniczych w B. pracował jeszcze kierownik magazynu centralnego, którym był świadek I. Z.). Wobec powyższego okres zatrudnienia M. S. na stanowisku specjalisty ds. zaopatrzenia nie może zostać zaliczony do jego stażu pracy w szczególnych warunkach. Na marginesie warto dodać, że praca w spornym okresie nie mogła zostać zakwalifikowana również jako zatrudnienie w szczególnych warunkach, o którym mowa w dziale VIII, poz. 2 wykazu A – załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zm.), albowiem będąc zatrudnionym jako specjalista ds. zaopatrzenia M. S. nie kierował żadnym z pojazdów wymienionych w tym dziale i punkcie załącznika do wymienionego wyżej rozporządzenia (ubezpieczony używał w pracy pojazdu dostawczego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym poniżej 3,5 tony, jak również samochodu osobowego). Z tych wszystkich powodów Sąd uznał, że w okresie od dnia 3 kwietnia 1975 r. do dnia 31 sierpnia 1977 r. ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu – pracy w warunkach szczególnych. Innych okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach M. S. nie powoływał w toku postępowania w niniejszej sprawie, wobec czego Sąd nie był uprawniony do badania innych okresów niż ten przywoływany przez stronę (por. art. 321 §1 k.p.c.) – tym bardziej, że ubezpieczony był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym (na rozprawie w dniu 29 lipca 2014 r. pełnomocnik ubezpieczonego oświadczył, że spór dotyczy okresu od 3 kwietnia 1975 r. do 31 sierpnia 1977 r. – k. 27 akt sądowych).

Zsumowanie pozostałych okresów zatrudnienia M. S. (w tym okresie, w którym ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową) prowadzi do ustalenia, że nie legitymuje się on co najmniej 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (suma okresów zaliczonych przez Sąd Okręgowy do tego stażu pracy wynosi tylko 14 lat, 5 miesięcy i 11 dni, zaś przy ewentualnym zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach – 42 dni niewykonywania przez ubezpieczonego pracy z powodu choroby – ów staż również byłby niższy od wymaganego, gdyż wynosiłby jedynie 14 lat, 6 miesięcy i 23 dni).

Reasumując, w ocenie Sądu pierwszej instancji ubezpieczony nie nabył prawa do emerytury, o której mowa w przepisie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ze względu na brak co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 184 a contrario ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, ze zm.) oraz art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie M. S. - jako bezzasadne, nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu – IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt IV U 763/14, wywiódł ubezpieczony – M. S., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu: naruszenie prawa materialnego, tj. art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, § 2 ust. 1 i § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. poprzez jego niezastosowanie i nieprzyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, w sytuacji gdy ubezpieczony posiada 15 letni okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych; oraz błędną wykładnię stanowisk pracy wymienionych w wykazie A w dziale IV, poz.40. załącznika do rozporządzenia rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, i przyjęcie, iż tylko prace pracownika magazynowego zaliczone są pod wyżej wymienioną pozycją do prac w szczególnym warunkach.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania wnioskodawcy tj. przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 16 kwietnia 2014 r. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja ubezpieczonego – M. S. nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.

z 2013 poz. 1440 ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki: legitymują się okresem zatrudnienia

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet; mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet; nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem organu rentowego, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z §1 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983.8.43.), w/w rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Przepis zawarty w § 1 ust. 2. cyt. rozporządzenia stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac

i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione

w wykazach A i B. Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z §2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W §2 ust. 2 ustawodawca sprecyzował, iż okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji,

w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie §1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Zgodnie z dyspozycją zawartą w §4 ust. 1 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn; ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż ubezpieczony M. S., urodzony dnia (...), wymagany wiek 60 lat ukończył (...). Ubezpieczony nie był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Sumaryczny staż ubezpieczeniowy M. S. – obliczony według stanu na dzień wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 1440, ze zm.), tj. na 1 stycznia 1999 r., wynosi 25 lat, 0 miesięcy i 0 dni (w tym 19 lat, 0 miesięcy i 8 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 12 dni okresów nieskładkowych oraz 5 lat, 10 miesięcy i 10 dni okresów uzupełniających – przyjętych do stażu ubezpieczeniowego w celu uzupełnienia tego stażu do wymaganych 25 lat).

Podkreślić należy, iż w ocenie Sądu Apelacyjnego orzeczenie zapadłe w przedmiotowej sprawie w pierwszej instancji znajduje uzasadnienie w okolicznościach faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych. Sąd pierwszej instancji wszechstronnie rozważył zgromadzony materiał dowodowy i wysnuł z niego prawidłowe wnioski, szczegółowo ustalając stan faktyczny sprawy i dokonując analizy zebranego materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., nie popełnił również istotnych uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Apelacyjny precyzuje jednak, iż w jego ocenie do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczyć należy ubezpieczonemu okres pobierania zasiłków chorobowych, nieuwzględnionych przez organ rentowy a następnie Sąd pierwszej instancji. Podobna praktyka zyskała aprobatę judykatury, wyrażoną m.in. w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r. III UZP 10/03 (OSNP 2004/5/87, Prok.i Pr.-wkł. 2004/4/43, Biul.SN 2003/11/17). Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Dla porządku wskazać należy, iż ubezpieczony trzykrotnie występował z wnioskiem o przyznanie emerytury.

We wniosku datowanym na 16 czerwca 2011 r. ubezpieczony wykazał świadectwami pracę w warunkach szczególnych w okresach od 19 października 1970 r. do 20 kwietnia 1971 r. (6 miesięcy i 3 dni); następnie od 2 maja 1973 r. do 2 kwietnia 1975 r. (1 rok, 11 miesięcy i 2 dni), oraz od 2 listopada 1988 r. do 31 grudnia 1998 r. (9 lat, 10 miesięcy, 17 dni) w zakładzie (...) S.A. w B., co łącznie daje okres 12 lat, 5 miesięcy i 23 dni. Wniosek został załatwiony przez organ rentowy decyzją odmowną datowaną na 13 lipca 2011 r. Ubezpieczonemu zaliczono 25 lat ogólnego stażu pracy, jednakże nie rozwiązał umowy o pracę z ówczesnym pracodawcą. Ubezpieczony odwołał się do Sądu i wnosił o uznanie wykonywanej przez niego pracy w warunkach szczególnych w okresie od 3 kwietnia 1975 r. do 27 października

1979 r. Wyrokiem z dnia 27 września 2011 r., Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego bez przeprowadzania postępowania z uwagi na niespełnienie przesłanki rozwiązania umowy o pracę.

Wnioskiem datowanym na 26 października 2011 r. ubezpieczony złożył dodatkowe świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione przez Koło Rolnicze w B. od 3 kwietnia 1975 r. do 31 sierpnia 1977 r. nadal nie rozwiązując stosunku pracy; z Koła Rolniczego w G. za okres od 1 września 1977 r. do 30 września 1978 r.; zaświadczenie z (...) S.A. w B. o służbie wojskowej przypadającej na okres o 24 kwietnia 1971 r. do 13 kwietnia 1973 r. po odbyciu której podjął pracę począwszy od dnia 2 maja 1973 r. Organ rentowy załatwił wniosek decyzją odmowną z uwagi na to, że ubezpieczony nadal nie rozwiązał umowy o pracę, jak również nie zaliczył ubezpieczonemu dalszych okresów pracy w warunkach szczególnych gdyż świadectwo pracy nie zostało wystawione przez następcę prawnego SKR w B. oraz niemożność zakwalifikowania stanowiska pracy według zarządzenia resortowego, gdyż ze świadectwa pracy nie wynikało, iż ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnika.

Wnioskiem datowanym na 11 maja 2012 r. ubezpieczony zwrócił się do organu rentowego o ponowne rozpatrzenie sprawy dołączając notarialnie poświadczane zeznania świadków H. W. i I. Z., oraz pismo z Archiwum Państwowego w T. z którego wynika, iż akta SKR w B. nie są przechowywane. Ubezpieczony przedłożył również pismo z Urzędu Gminy w B., z którego także wynika, iż akta osobowe zatrudnionych w Kółkach Rolniczych nie są przechowywane. Wniosek został załatwiony przez organ rentowy decyzją odmowną datowaną na 17 maja 2012 r. W uzasadnieniu wydanej decyzji organ rentowy podniósł, iż zeznania świadków nie stanowią dowodu na okoliczność pracy w warunkach szczególnych a także, ubezpieczony nadal nie rozwiązał stosunku pracy z pracodawcą.

Pismem datowanym na 16 kwietnia 2014 r. ubezpieczony wniósł o zaliczenie służby wojskowej do pracy w warunkach szczególnych za okres od 24 kwietnia 1971 r. do 13 kwietnia 1973 r. powołując się na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r. sygn., akt. II UZP 6/13. Zakład Ubezpieczeń Społecznych obliczył staż pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych w wymiarze 14 lat, 5 miesięcy i 13 dni, gdyż uwzględnił okres odbywanej służby wojskowej.

Na marginesie powyższych ustaleń wskazać należy, iż w świetle najnowszego orzecznictwa, za utrwalony należy uznać pogląd zgodnie z którym dowód tylko z zeznań świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, zwłaszcza, gdy fakty wynikające z zeznań świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 lutego 2014 r. sygn. akt III AUa 1368/13, LEX Nr 1425488.). Przytoczyć jednak również należy stanowisko zgodnie z którym w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. W związku z tym okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 marca 1984 r., (sygn. akt III UZP 6/84, LEX nr 14625) wskazując, iż okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane w postępowaniu odwoławczym także innymi środkami dowodowymi, niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.

Przechodząc do omówienia kwestii kwalifikacji wskazywanego przez ubezpieczonego w apelacji stanowiska pracy zaznaczyć trzeba, iż zostało ono ujęte w dziale Chemia a nie Rolnictwo. Możliwość zakwalifikowania danego stanowiska pracy pod pozycją jednego z wykazów stanowiących załączniki do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), pełni decydującą rolę w analizie charakteru pracy wnioskodawcy z punktu widzenia uprawnień emerytalnych (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 stycznia 2015 r. III AUa 1084/14, LEX nr 1623855). Problematykę tę poruszył również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 12 lutego 2013 r. (II UK 190/12, LEX nr 1360242) wskazując, iż chociaż wykazy resortowe i zakładowe nie stanowią samodzielnej podstawy

zaliczenia danego rodzaju zatrudnienia do prac w szczególnych warunkach, to mogą być one pomocne przy wykładni przepisów rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Przyznając zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach cytowanemu rozporządzeniu Rady Ministrów należy podkreślić, że w świetle przepisów wykazu A stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia, wyodrębnienie owych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym.

Stanowisko magazyniera wskazywane przez apelującego w środku odwoławczym zostało wymienione w załączniku A, Dziale IV pod pozycją 40 tj. prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie. W cenie Sądu odwoławczego, kluczową kwestią dla oceny uciążliwości warunków w jakich odbywała się praca w przemyśle chemicznym jest rodzaj surowców i otrzymywanych w wyniku procesu przetwórczego produktów oraz częstotliwość narażenia na ich działanie. Podkreślić przy tym należy, iż prace wymienione enumeratywnie w dziale X odnoszącym się do prac w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym mają zgoła odmienny charakter nawet jeśli założyć, iż część z nich wykonywana była przy użyciu produktów uzyskiwanych w wyniku procesów produkcyjnych mających miejsce w przemyśle chemicznym. Praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie nie może również zostać zakwalifikowana jako praca wymieniona w dziale VIII tj. transporcie i łączności pod pozycją 1 – ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeladunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie, ponieważ jak ustalono w postępowaniu toczącym się przed sądem pierwszej instancji praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie polegała na przywożeniu środków ochrony roślin, olejów, smarów i farb do magazynu w SKR, zapakowanych odpowiednio w worki, beczki, puszki itp., rozładowywaniu samochodu i układaniu worków w magazynie a także zbieraniu zamówień na poszczególne zapasy i okresowym rozwożeniu tychże według zamówień do poszczególnych Zakładów Usług (...).

Abstrahując jednak od systematyki przyjętej przez normodawcę w analizowanym rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., i zamkniętego katalogu prac wyszczególnionych w załącznikach do tego rozporządzenia, zaznaczyć należy, iż nawet gdyby przychylić się do stanowiska wyrażonego przez apelującego, zgodnie z którym świadczona przez niego w spornym okresie praca była wykonywana w warunkach takich jak ma to miejsce w przemyśle chemicznym, zwrócić należy uwagę, iż nie miała ona charakteru pracy stałej, świadczonej w pełnym wymiarze czasu pracy, ponieważ jej część świadczona była w biurze i polegała na telefonicznym ustalaniu list zamówień potrzebnych produktów, umawianiu dostaw oraz zawiadamianiu o poczynionych ustaleniach, oraz uzależniona była od potrzeb obsługiwanych Zakładów Usług (...).

Sumując powyższe rozważania wskazać należy, iż podniesione w środku odwoławczym zarzuty okazały się chybione, zatem apelacji ubezpieczonego należało odmówić słuszności i jako bezzasadna podlegała ona oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.